

БАЧЕННЯ ЕКОДІЇ ЩОДО ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ УЧАСТІ УКРАЇНИ У ЄЗК

У жовтні 2020 року **Уряд України публічно повідомляв про свою готовність долучитися до реалізації ініціативи "Європейський зелений курс"** та продовжує роботу щодо детального плану участі України в цій ініціативі. ГО **"Екодія"** підтримує **напрямок України щодо довгострокового розвитку економіки, в якому зростання не шкодить довкіллю, а навпаки фокусується на його захисті та відновленні, за прикладом Зеленого курсу ЄС.**

Україна є підписантом Паризької угоди, приєдналась до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, а отже взяла на себе зобов'язання, які вимагають від країни провадження амбітної кліматичної політики, адаптацію до зміни клімату, поступову відмову від викопного палива, перехід на відновлювані джерела енергії, розвиток сучасних енергоефективних технологій, сталої мобільності та сталого сільськогосподарства. Тому **Екодія підготувала Бачення того, які саме стратегічні пріоритети є ключовими та мають бути інтегровані у Дорожню карту участі України у ЄЗК відповідно до позицій самої ЄЗК та рекомендацій МГЕЗК.** Запропоноване Бачення та рекомендації Екодії не є вичерпними та фокусуються лише на тих напрямках, щодо яких організація має експертизу та веде систематичну роботу. При цьому ми зважаємо на контекст та можливості України, а також на Дорожню карту кліматичних цілей, запропонованих громадськими організаціями та незалежними експертами¹.

Рекомендуємо Уряду інтегрувати це Бачення до Дорожньої карти участі України у ЄЗК. Це дасть змогу Україні прокласти шлях розвитку у відповідності до цілей Європейського зеленого курсу із врахуванням позиції громадськості, участь якої є невід'ємною частиною розробки цього важливого стратегічного документу.

¹ Дорожня карта кліматичних цілей України до 2030 року: бачення громадськості
https://ecoaction.org.ua/roadmap_climate_goals.html

КЛІМАТИЧНІ ЦІЛІ ТА ДІЇ

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК) ²	Рекомендації МГЕЗК ^{3,4}
 <p>Кліматичні цілі довгострокові та короткострокові</p> <p><i>Кліматична нейтральність до 2050 року в Україні.</i></p> <p>Україна зобов'язується поступово скорочувати викиди парникових газів протягом 30 років. Тому у другому Національно визначеному внеску (2НВВ) до 2030 мета зі скорочення викидів має бути затверджена на рівні не менше 73% від базового 1990 року, забезпечуючи фактичне скорочення на 37% порівняно з 2010.</p>	<p>Кліматична нейтральність до 2050 року на європейському континенті⁵.</p> <p>Пропозиція Європейського Закону про клімат, який закріплює ціль на кліматичну нейтральність до 2050 року⁶.</p> <p>НБВ ЄС передбачає скорочення на мінімум 55% до 2030 порівняно з 1990 роком⁷. Фактично ціль означає скорочення на 30% порівняно з викидами які є зараз.</p>	<p>Досягнення нетто- нульових викидів до 2050 року⁹.</p> <p>Глобальні фактичні антропогенні викиди CO₂ зменшуються приблизно на 45% порівняно з рівнем 2010 року до 2030 року.</p>
 <p>Адаптація</p> <p>Адаптація до зміни клімату включена до секторальних цілей та стратегій.</p> <p>Національні плани адаптації та 2НВВ повинні зміцнювати одне одного.</p> <p>Визнання пріоритетної ролі природоорієнтованих рішень для секторів, де це можливо.</p>	<p>Зміна клімату матиме вплив на всіх рівнях суспільства та в усіх секторах економіки, тому дії щодо адаптації також повинні бути системними⁸.</p> <p>Комісія буде продовжувати активно включати міркування щодо стійкості до клімату у всіх відповідних сферах політики.</p>	<p>Варіанти адаптації відповідні до національного контексту, при ретельному відборі разом із сприятливими умовами матимуть переваги для сталого розвитку та зменшення бідності.</p> <p>Варіанти адаптації, що також знижують викиди, можуть забезпечити синергію та економію витрат у більшості секторів та при системних підходах.</p>
 <p>Фінансові механізми скорочення викидів</p> <p>Підвищення вуглецевого податку, до рівня, який буде</p>	<p>Буде підтримуватись подальший розвиток та впровадження стратегій та планів адаптації на всіх рівнях управління з трьома</p>	

² European Green Deal https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

³ Global Warming of 1.5 °C 15/

⁴ AR5 Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg3/>

⁵ 2050 long-term strategy https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

⁶ European Climate Law https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/law_en

⁷ 2030 Climate Target Plan https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en

⁸ EU Adaptation Strategy

https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en#:~:text=The%20European%20Commission%20adopted%20its,change%20on%2024%20February%202021.&text=The%20Strategy%20has%20four%20principle,on%20adaptation%20to%20climate%20change

⁹ Summary for Policymakers of IPCC Special Report on Global Warming of 1.5°C approved by governments

<https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/>

<p>стимулювати скорочення викидів парникових газів та розширити список об'єктів, які оподатковуються (менше 500 т).</p>	<p>наскрізними пріоритетами:</p> <ul style="list-style-type: none"> · інтеграція адаптації до макрофіскальної політики; · природні рішення для адаптації; · локальна адаптаційна дія. 	
<p> Звітність та прозорість Прозора та достовірна звітність щодо викидів від різних секторів та різних підприємств, не залежно від їх розміру.</p>		

ЧИСТА, ДОСТУПНА ТА БЕЗПЕЧНА ЕНЕРГІЯ

<p>Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК</p>	<p>Європейський зелений курс (ЄЗК)</p>	<p>Рекомендації МГЕЗК</p>
<p> ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ (ВДЕ)</p> <p>100% ВДЕ у виробництві електроенергії до 2050 року.</p> <p>Цілі до 2030 року:</p> <ul style="list-style-type: none"> · частка відновлюваної енергетики; зросла: в електроенергетиці – до 58% · теплоенергетиці – до 24%; · у кінцевому енергоспоживанні – до 30%. 	<p>Один з основних принципів ЄЗК - розвиток енергетичного сектору, що складається переважно з відновлюваних джерел енергії¹⁰. Планується збільшення виробництва електроенергії з ВДЕ та збільшення її використання в секторах будівель, промисловості та транспорту¹¹. Наразі ціль ЄС на 2030 рік визначена на рівні не менше 32% ВДЕ у кінцевому енергоспоживанні¹². Але, беручи до уваги перегляд та встановлення більш амбітної цілі зменшення викидів парникових газів (з раніше встановлених 40% до 55% від рівня 1990 року), у 2021 році ця ціль також буде переглянута у сторону збільшення.</p>	<p>У сценарії утримання глобального потепління на рівні 1,5°C, частка виробництва електроенергії з ВДЕ у світі складає 70-85% у 2050 році¹³.</p>
<p> ВУГІЛЬНА ЕНЕРГЕТИКА</p> <p>Повна відмова від використання вугілля в енергетиці не пізніше 2035 року:</p> <ul style="list-style-type: none"> · частка вугільної генерації у річній генерації 	<p>Встановлення цілі досягти вуглецевої нейтральності європейського континенту до 2050 року передбачає поступову, але повну відмову від використання вугілля в енергетиці. Окремі країни ЄС встановлюють більш амбітні дати - Франція (2022),</p>	<p>Використання вугілля у виробництві електроенергії в усіх шляхах сценарію утримання глобального потепління на рівні 1,5°C зводиться близько до 0%.</p>

¹⁰ Clean energy https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_19_6723

¹¹ Factsheet: EU Energy System Integration Strategy (July 2020) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_1295

¹² 2030 climate & energy framework https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en

¹³ SPECIAL REPORT: GLOBAL WARMING OF 1.5 ° Summary for Policymakers

<p>електроенергії – до 5 % (2030 рік);</p> <ul style="list-style-type: none"> • видобуток вугілля ведеться лише на тих шахтах, які забезпечують паливом залишкові/резервні потужності ТЕС на перехідний період після 2030 року; усі інші державні та приватні шахти закриті. 	<p>Окремі країни ЄС встановлюють більш амбітні дати - Франція (2022), Словаччина (2023), Італія (2025), Греція (2028)¹⁶.</p>	
<p> АТОМНА ЕНЕРГЕТИКА</p> <p>Повна відмова від атомної генерації до 2050 року, зупинка та вивід блоків з експлуатації. Атомна енергетика - не є кліматичним рішенням</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ціль на 2030 рік: 2 ГВт атомних потужностей; • жодного нового блоку. 	<p>Фінансування нових атомних потужностей не планується в рамках новоствореного Фонду справедливої трансформації¹⁴, проте на рівні окремих країн ЄС немає єдності щодо питання відмови від атомної генерації. Деякі країни це вже роблять (Німеччина), а деякі, навпаки, планують надалі підтримувати галузь (Франція).</p>	<p>У майже всіх шляхах сценарію 1,5°C моделюється збільшення частки атомної енергетики у генерації електроенергії¹⁷.</p>
<p> ВОДНЕВА ЕНЕРГЕТИКА</p> <p>Водень повинен бути “зеленим” – вироблятися з відновлюваних джерел енергії.</p> <p>Його слід використовувати лише для тих процесів, які неможливо легко електрифікувати та жити безпосередньо з відновлюваною електроенергією. Жодної підтримки не має надаватися водню на основі викопного палива та тому, що виробляється за допомогою атомної енергетики. Так само, як і для проєктів із ВДЕ, необхідно проводити Оцінку впливу на довкілля (ОВД). Уряд повинен чітко визначити критерії сталості для імпорту-експорту водню, які враховуватимуть його вуглецевий і екологічний слід, а також його вплив на водні ресурси та землекористування.</p>	<p>Визначається пріоритет “чистого”, водню, який виробляється переважно з енергії сонця та вітру.</p> <p>Водночас, в коротко - та середньостроковій перспективі відзначається підтримка іншим формам “низьковуглецевого” водню задля зниження викидів від вже існуючих процесів генерації водню та підтримки розвитку конкурентного ринку у великому масштабі¹⁵.</p>	<p>Використання водню (в комплексі з іншими заходами, наприклад, електрифікацією) може призвести до сильного скорочення викидів, необхідного в енергоємних галузях промисловості, щоб обмежити потепління до 1,5°C¹⁸.</p>

¹⁴ EURACTIV - EU ministers exclude nuclear, fossil gas from green transition fund (26th June 2020) <https://www.euractiv.com/section/energy/news/eu-ministers-exclude-nuclear-fossil-gas-from-green-transition-fund/>

¹⁵ EU Hydrogen Strategy https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_20_129

¹⁶ Europe Beyond Coal - Coal Exit Tracker <https://beyond-coal.eu/coal-exit-tracker/?type=maps&layer=4>

¹⁷ Summary for Policymakers, C.2.2. <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/spm/>

EU Hydrogen Strategy https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/FS_20_1296

¹⁸ Chapter 4, Executive Summary <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/chapter-4/>

ЕНЕРГО- ТА РЕСУРСОЕФЕКТИВНЕ БУДІВНИЦТВО ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ БУДІВЕЛЬ

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК)	Рекомендації МГЕЗК
 <p>Масштабна термомодернізація житлового фонду, у тому числі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Щонайменше 30% усього багатоквартирного житлового фонду (54 тисяч будинків) термомодернізовано до 2030 року до класу енергоефективності не нижчого за «В»; • питоме споживання будівель в Україні зменшено до 120 кВт·год/м² у 2030 році і до щонайменше 50 кВт·год/м² у 2050 році.	<p>"Хвиля модернізації" будівель (т. зв. Renovation Wave), яка передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подвоєння темпів термомодернізації будівель та забезпечення підвищення їхньої енергоефективності, з фокусом на будівлі з найгіршими показниками енергоефективності; • модернізація мільйонів будівель (потенційно 35 мільйонів) та створення додаткових "зелених" робочих місць у секторі будівництва (потенційно - 160 тисяч).	<p>Щоб досягти необхідного скорочення викидів парникових газів та утримати глобальне потепління на рівні 1,5°C, слід забезпечити перехід до нижчого споживання енергії за рахунок підвищення енергоефективності та електрифікації кінцевого споживання енергії: у будівлях, промисловості, транспорті та інших секторах.</p>
 <p>Посилення стандартів енергоефективності та сталості для нових будівель:</p> <ul style="list-style-type: none"> • законодавче визначення ключової дати, після якої усі нові будівлі мають бути вуглецево-нейтральними (беручи до уваги їхній повний життєвий цикл); • інтеграція відновлюваних джерел енергії у новому будівництві та підтримка "активних" будівель.	<p>Посилення норм, стандартів та покращення інформування щодо енергетичних характеристик будівель, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поетапне запровадження обов'язкових мінімальних стандартів енергоефективності для існуючих будівель; • оновлені правила для сертифікатів енергетичної ефективності; • розширення ринку сталих будівельних продуктів та послуг; • нові підходи щодо інтеграції відновлюваних джерел енергії та цифрових рішень у будівництві, у тому числі на рівні громад.	<p>Необхідно зменшити споживання енергії будівлями шляхом модернізації існуючих будівель та через більш амбітні кодекси для нового будівництва.</p>
 <p>Збільшення інвестицій у підвищення енергоефективності будівель:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сумарні щорічні капіталовкладення не менше 40 млрд грн до 2030 року; • 1% державного та місцевого бюджетів щорічно спрямовуються на програми підтримки	<p>Забезпечення доступного цільового фінансування "Хвилі модернізації":</p> <ul style="list-style-type: none"> • спрощення правил щодо можливості комбінування різних потоків фінансування ЕЕ заходів; • стимули для приватного фінансування, та інше.	<p>Потрібно збільшити інвестиції у низьковуглецеві енергетичні технології та енергоефективність (щонайменше вдвічі протягом наступних 20 років).</p>

енергоефективності будівель.		
 Ефективні системи тепlopостачання: <ul style="list-style-type: none"> • рівень втрат енергії при тепlopостачанні знижений до 5.6% у 2030 році; • Питома норма витрат на виробництво тепла для тепlopостачання знижена до 0,08 т у.п./Гкал у 2030 році. 	Декарбонізація систем опалення та охолодження через енергоефективні заходи та перехід на відновлювані джерела енергії, зокрема: <ul style="list-style-type: none"> • посилення цілі щодо частки відновлюваних джерел енергії в опаленні та охолодженні; • запровадження мінімального обов'язкового рівня застосування відновлюваних джерел енергії в будівлях. 	Стратегічний перехід від використання викопного палива будівлями, паралельно із швидким впровадженням енергоефективних, інтегрованих та "зелених" енергетичних технологій, призводить до різкого скорочення викидів CO ₂ .

СТАЛА ТА СМАРТ МОБІЛЬНІСТЬ

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК)	Рекомендації МГЕЗК
 Зупинити політику збільшення автомобілів та надмірного автомобілекористування: <ul style="list-style-type: none"> • Не сприяти ввезенню євроблях; • Впроваджувати екологічніші стандарти на автотранспорт (Євро-6); • Розробити й ухвалити закон про оподаткування викидів парникових газів і забруднюючих речовин до атмосфери від автомобілів. 	Скоротити викиди від транспорту в містах <ul style="list-style-type: none"> • посилити норми викидів для транспортних засобів на двигунах внутрішнього згорання; • Переглянути стандарти викидів CO₂ для автомобілів та фургонів; • Застосувати систему торгівлі викидами до дорожнього транспорту, додатково до наявних та майбутніх стандартів викидів CO₂ від транспорту. 	Скорочення енергоємності (МДж/пасажир км або МДж/тонна км) - через підвищення ККД транспортного засобу та двигуна, використання легких матеріалів, збільшити коефіцієнт завантаженості та пасажирами, впровадження нових технологій.
 Пріоритет електротранспорту над транспортом на двигунах внутрішнього згорання, 75% до 2030 року частка електротранспорту приватного та громадського. <p>Активно розвивати міську сталу мобільність (громадський транспорт, мікромобільність), а не лише автомобільні дороги між містами.</p>	Збільшення частки транспортних засобів з нульовими викидами. <ul style="list-style-type: none"> • виготовлення та впровадження сталого палива для транспорту; • 1 мільйон громадських станцій зарядки та заправки для низько- та безвуглецевих транспортних засобів. 	Перехід до низьковуглецевих транспортних систем - стимулюється за допомогою збільшення інвестицій у розвиток громадського транспорту, пішохідної та вело інфраструктури, та вдосконалення доріг, аеропортів, портів та залізниць, щоб зробити їх більш привабливими для користування та скоротити час у подорожі на довгих дистанціях.

Пріоритет розвитку електрифікованого міжміського сполучення, а саме залізниці.

Встановити чіткі цифрові цілі для досягнення:

- відмовитися від опалювання пасажирських вагонів вугіллями;
- електрифікувати 70% колій до 2030 року;
- збільшити до 70% частку перевезених залізницею вантажів до 2030 року;
- збільшити частку пасажироперевезень залізницею до 15% до 2030 року.

Стимулювати перехід вантажних і пасажирських перевезень на залізничний і водний транспорт.

Покращення сполучення та доступності

- 75% наземних вантажних перевезень слід перемістити з доріг на залізницю;
- збільшити можливості залізниці та водного транспорту.

Використання водню у сфері транспорту

доречно лише у таких секторах, як вантажний транспорт, судноплавство на далекі відстані та авіація.

Його слід використовувати лише для тих процесів, які неможливо легко електрифікувати та жити безпосередньо з відновлюваної електроенергії.

Стимули для переходу на сталий транспорт.

- **Стимули переходу на сталу мобільність мають бути в основному економічними:** на ціноутворення має впливати карбоновий слід, тож слід запроваджувати відповідні податки, а також ці стимули слід доповнити покращенням інформування споживачів;
- **Припинити субсидіювання викопного палива;**
- Переглянути поточні податкові пільги для авіації та морського транспорту;
- Водному транспорту - систему торгівлі викидами, а також зменшити пільги системи торгівлі викидами для авіації;
- Ефективна оплата за використання доріг в ЄС.

Скорочення

вуглецевої палива

(CO₂екв/МДж) - через заміну нафтопродуктів на природний газ, біометан чи біопаливо; електрика з водню, що був отриманий із джерел з низькими викидами парникових газів.

Підтримка діджиталізації та автоматизації

- Автоматизована і зв'язна мультимодальна мобільність;
- Розумний менеджмент транспортних систем та МaaS-рішення ("мобільність як послуга").

Створювати можливості для уникнення (зменшення) поїздок

- завдяки, оптимізації міського простору, споживанню локальних продуктів, покупкам через інтернет, реструктуризації логістики вантажних перевезень та використанню сучасних інформаційних та комунікаційних технологій¹⁹.

¹⁹ IPCC AR5 report, chapter 8 'Transport' <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg3/transport/>

СТАЛЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ПРИНЦИП “ВІД ФЕРМИ ДО ВИДЕЛКИ”

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК)	Рекомендації МГЕЗК
<p> Зменшення впливу сільського господарства на зміну клімату</p> <p>Зменшення викидів парникових газів при сільськогосподарському використанні земель та веденні тваринництва.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Ціль на 2030 р. - нульові викиди від використання земель (обсяги викидів компенсуються обсягами поглинання); · До 2030 року виведені з обробки 15% орних деградованих земель, площа пасовищ і сіножатей збільшена до 15.8% площі країни; · Стабілізація викидів парникових газів від тваринництва на рівні 2019 року та поступове скорочення емісії із врахуванням виробничих ланцюгів тваринної продукції.	<p>Досягти щонайменше 25% сільськогосподарських земель ЄС під органічне землеробство до 2030р²⁰.</p>	<p>Зменшення і/або запобігання викидів парникових газів, через удосконалення управління та практик у землекористуванні й тваринництві²¹.</p> <p>Секвестрація (поглинання та утримування) парникових газів наземними резервуарами вуглецю та азоту (ґрунти, рослинність).</p>
<p> Зменшення впливу сільського господарства на довкілля.</p> <p>Налагодження управління використанням агрохімікатів/добрив:</p> <ul style="list-style-type: none"> · збір та верифікація даних по використанню господарствами та сільгосп підприємствами пестицидів, агрохімікатів та медикаментів (у тваринництві).	<p>Зменшення використання пестицидів (хімічних, більш небезпечних) на 50% до 2030 р. Зокрема через:</p> <ul style="list-style-type: none"> · сприяння використанню безпечних альтернативних методів захисту врожаїв (сівозміни, механічна прополка тощо); · подолання прогалин в статистичних даних щодо пестицидів.	

²⁰ Стратегія «Від ферми до виделки» заради справедливої, здорової та екологічно дружньої продовольчої системи https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2020/08/EU_Farm-to-Fork-Strategy-UA_fin.pdf

²¹ IPCC AR5, глава 11 https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ipcc_wg3_ar5_chapter11.pdf

<p>Актуалізувати систему статистичної інформації до реалій по застосуванню цих препаратів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • приведення переліку дозволених хімічних препаратів захисту рослин до вимог ЄС; • стабілізація (не зростання) та поступове скорочення використання агрохімікатів, пестицидів та мед. препаратів; • зменшення втрат поживних і активних речовин у компонентах довілля (наприклад вимивання у водне середовище з полів). 	<p>Зменшення втрат поживних речовин (азот, фосфор) щонайменше на 50%, гарантуючи при цьому відсутність погіршення родючості ґрунтів. Та скорочення використання добрив щонайменше на 20% до 2030 р.</p> <p>Зменшення впливу тваринництва на навколишнє середовище та клімат. Зокрема через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • перехід на сталі та інноваційні корми та добавки; • використання відходів тваринництва для ВДЕ; • комплексні плани дій щодо управління поживними речовинами в місцях ведення інтенсивного тваринництва. 	<p>Заміна біопродуктами (відходи, гній, ін. біомаса) виробного палива для виробництва енергії.</p>
<p>Відновлення систем/інфраструктури для безпечної утилізації та переробки відходів/побічних продуктів тваринництва, та сільського господарства загалом.</p>	<p>Зменшення загального обсягу продажів антимікробних препаратів для вирощених тварин та аквакультури на 50% до 2030 р. та покращення добробуту тварин.</p>	
<p>Розвиток та подальше зростання частки органічного сільського господарства (тваринництво і землекористування) для зменшення навантаження на довкілля.</p> <p>Скорочення втрат продовольства на всіх етапах виробничих ланцюгів агропродукції, та харчових відходів у роздрібній торгівлі та домогосподарствах.</p>	<p>Здоров'я рослин, безпечність та різноманітність насіння, адаптованих до зміни клімату сортів рослин.</p> <p>Стимулювання формування сталих ланцюгів постачання, зменшення екологічного сліду та споживання енергії в процесі виробництва, і відповідне маркування продукції. Поширення вимог на продукти, що виробляються за межами ЄС.</p>	
<p>Кількість відходів на душу населення знижується на 0,20–0,23 т/особи/рік (включає вторсировину) до 2030 року.</p>	<p>Скоротити на половину харчові відходи на душу населення на рівні роздрібної торгівлі та споживачів до 2030 року.</p>	<p>Зменшення втрат продовольства та відходів їжі.</p> <p>Зміни раціону людей (зменшення споживання продуктів тваринного походження) та стилю життя.</p>

ЕКОСИСТЕМИ І БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК)	Рекомендації МГЕЗК
 <p>Природно-заповідний фонд (ПЗФ) складає не менше 15% території на 2027²² (зараз - 6,7%) Важливо збільшувати не тільки площу, а й покращувати управління територіями ПЗФ, в т.ч. морськими природоохоронними територіями, враховуючи наслідки зміни клімату для природних екосистем.</p>	<p>Створення природоохоронних територій принаймні на 30% суходолу та 30% акваторії у Європі на 2030, і третина з них - під суворою охороною (10% всієї території та 10% морів ЄС)²³.</p>	<p>Відновлення лісів може покращити біорізноманіття та захистити від повені та штормів²⁴.</p>
 <p>Збільшити площу лісів до 20% території країни на 2030 через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Програму заліснення деградованих земель лісової зони; • Інвентаризацію й переведення самозаліснених с/г земель; • На 50% зменшити середньорічну площу пожеж в лісах.	<p>Пріоритетними для суворої охорони мають бути праліси та старовікові ліси, в т.ч. по всьому світу, а також водно-болотяні угіддя та інші екосистеми з високим поглинанням й утриманням карбону. Має бути налагоджене ефективне управління природоохоронними територіями з відповідними цілями та заходами. У морях має бути ліквідовано прилов видів під загрозою.</p> <p>Висадка 3 мільярдів додаткових дерев до 2030 з дотриманням природоорієнтованих підходів.</p>	<p>Великий потенціал має лісорозведення та супутні вигоди, якщо їх застосувати належним чином (наприклад, щодо біорізноманіття та якості ґрунту). Але з часом потенціал зменшиться, оскільки ліси мають обмежену можливість до поглинання.</p>
 <p>Reducing the extraction of peat by 90% compared to 2018 levels and restoring dried peat lands.</p>		

²² Ukrainian Act approving the national strategy for regional development for the period 2021 to 2027 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

²³ EU Biodiversity Strategy for 2030

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>

²⁴ Strengthening and implementing the global response <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/chapter-4/>

НУЛЬОВЕ ЗАБРУДНЕННЯ

Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК	Європейський зелений курс (ЄЗК)	Рекомендації МГЕЗК
 <p>Налагодження управління моніторингу якості повітря.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розроблення та прийняття у 2021 році проекту концепції організації державної системи моніторингу якості повітря; • Затвердити до липня 2021 року державні програми моніторингу якості повітря на місцях; • Затвердити до березня 2022 року плани поліпшення якості повітря на місцях; • Прискорення розбудови мережі постів моніторингу якості повітря, мережа працює з 2023 року по всій Україні.	<p>Посилення положення щодо моніторингу, моделювання та планів якості повітря, щоб допомогти місцевій владі досягти чистішого повітря²⁶.</p>	
 <p>Виконання існуючого та прийняття нового законодавства для зменшення забруднення атмосферного повітря</p> <ul style="list-style-type: none"> • Виконання НПСВ відповідно до КМУ розпорядження від 24 липня 2019 р. № 597-р . За строк дії НПСВ вітчизняні оператори мають скоротити викиди діоксиду сірки на 95% та зонального пилу на 97% до 2027 року, а оксидів азоту на 72% до 2033 року²⁵; • Запровадження інтегрованого дозволу для операторів установок у 2021 році;	<p>Вирішення проблеми забруднення від великих промислових установок.</p> <p>Узгодження з політикою щодо клімату, енергетики та кругової економіки. Запобігання виробничим аваріям.</p>	<p>Скорочення викидів сажі (35% до 2030 р.), метану (37% до 2030 р.) та ГФУ (70% -80% до 2050 р.).²⁷</p>

²⁵ ORDER No. 597-p of the CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE, dated 24 July 2019 and amending Schedules 1 to 4 to the National Plan for Reducing Emissions from Large Combustion Installations

²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1596443911913&uri=CELEX:52019DC0640#document2>

²⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597-2019-%D1%80#n2>

²⁷

<https://www.ccacoalition.org/en/news/ipcc-15%C2%B0c-report-reducing-short-lived-climate-pollutants-necessary-achieve-15%C2%B0c-climate-goal>

<p>Затвердження стандартів якості атмосферного повітря на рівні рекомендацій ВООЗ. В I півріччі 2021 року мають бути затверджені гранично допустимі концентрації (ГДК) ТЧ 2,5 та ТЧ 10 в атмосферному повітрі населених пунктах відповідно до рекомендацій ВООЗ.</p>	<p>Перегляд стандартів якості повітря, щоб узгодити їх з рекомендаціями ВООЗ²⁸.</p>	
--	---	--

ЗЕЛЕНЕ ФІНАНСУВАННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ ТА СПРАВЕДЛИВИЙ ПЕРЕХІД

<p>Бачення Екодії щодо Дорожньої карти участі України у ЄЗК</p>	<p>Європейський зелений курс (ЄЗК)</p>	<p>Рекомендації МГЕЗК</p>
<p> Фінансування на пом'якшення та адаптація до зміни клімату. Податок на CO₂ має використовуватись тільки на заходи з пом'якшення та адаптації до зміни клімату, попередження негативних явищ через зміну клімату та кращі “зелені” практики.</p> <p>Постійна підтримка з державного та місцевих бюджетів заходів з пом'якшення та адаптації до зміни клімату.</p>	<p>Розширення міжнародних фінансів для формування стійкості до клімату:</p> <ul style="list-style-type: none"> · прагнути збільшити міжнародне кліматичне фінансування для адаптації за допомогою інструментів ЄС для зовнішніх дій та залучення інвестицій приватного сектору; · сприяти розробці та впровадженню стратегій фінансування ризиків стихійних лих для підвищення стійкості; · макроекономічного клімату в країнах-партнерах; · підтримувати країни-партнери у розробці політики та стимулів для сприяння інвестиціям, стійким до клімату, в тому числі в природно-орієнтованих рішеннях; · посилення кліматичної стійкості всіх зовнішніх інвестицій та дій ЄС. 	
<p> Справедлива трансформація Розроблення, прийняття та виконання національних, регіональних та місцевих програм справедливої трансформації вугільних регіонів/міст.</p>	<p>Держави-члени ЄС, які мають вугільні регіони розробляють окремі “територіальні плани справедливої трансформації”²⁹. Ці плани визначають території, на які буде розповсюджуватися дія Фонду справедливої трансформації. Вони</p>	<p>Соціальна справедливість та рівність є основними аспектами шляхів досягнення сценарію 1,5°C, оскільки вони допомагають вирішувати проблеми, досягати компромісів, розширюють</p>

28

[https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health#:~:text=%22WHO%20air%20quality%20guidelines%22%20estimate,related%20deaths%20by%20around%2015%25](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health#:~:text=%22WHO%20air%20quality%20guidelines%22%20estimate,related%20deaths%20by%20around%2015%25)

²⁹ The Just Transition Mechanism: making sure no one is left behind https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_en

	<p>окреслюють виклики на кожній території, а також потреби та цілі розвитку, які потрібно досягти до 2030 року.</p>	<p>можливості та забезпечують обговорення варіантів, бачень та цінностей між і всередині країн та громад³¹.</p>
<p> Припинення дотування вугільної галузі та фінансування заходів зі справедливої трансформації шахтарських регіонів</p> <p>Спеціальний фонд справедливої трансформації повинен бути створений для фінансування відповідних заходів.</p>	<p>Запроваджено так званий “Механізм Справедливої Трансформації”. Він складається з трьох основних компонентів фінансування:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Фонд справедливої трансформації (40 млрд євро), який наповнюється з бюджету ЄС та за співфінансування окремих держав; · Система позик для окремих регіонів та держав через Європейський інвестиційний банк; · Стимулювання приватного інвестування. <p>Очікується, що ці інструменти зможуть мобілізувати понад 150 млрд євро інвестицій в регіони ЄС протягом 2021-2027 рр.</p>	
<p> Підтримка сталого сільського господарства</p> <p>Підтримка малих та середніх виробників за умови застосування сталих сільськогосподарських практик.</p> <p>Припинення дотування вертикально інтегрованих аграрних компаній (агрохолдингів).</p>	<p>Податкові пільги для переходу до стійкої системи харчування та заохочення споживачів до сталого і здорового харчування. Через регулювання ставки ПДВ держави-члени можуть цілеспрямовано підтримувати, наприклад, органічне виробництво.³⁰ Податкові системи ЄС повинні також прагнути до того, щоб ціна різних харчових продуктів відображала їх реальні витрати з точки зору використання обмежених природних ресурсів, забруднення, викидів парникових газів та інших екологічних впливів.</p> <p>Через гарантії бюджету ЄС Фонд InvestEU сприятиме інвестиціям у агропродовольчий сектор за рахунок зниження ризику інвестицій європейських корпорацій та полегшення доступу до фінансування для малого та середнього бізнесу. Спільна сільськогосподарська політика ЄС (CAP) також має все більше сприяти інвестиційній підтримці для підвищення стійкості та прискорення екологічної та цифрової трансформації господарств.</p>	

³⁰ A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2020/08/EU_-Farm-to-Fork-Strategy_UA_fin.pdf

³¹ Chapter 5, Executive Summary <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/chapter-5/>